

# ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10  
ДИНАРА  
1952



ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 114 — Субота, 6 март 1954

## МИКИ ИТРАГА ЗА МУЛА-ЛОМ Нови сајуџинице

4

ПОТЕШНО, А?  
ЈЕЕСТЕ!

СЛУШАЈТЕ, ВИ! ЈА НЕ МОРУ ДА ОСТАНЕМ У ТОЈ ТЕСНОЈ КАБИНИ СТИМ ДЕ-БЕЈКОМ!  
ОВАЈ... ИМАМ ЈА И ВЕКУ КАБИНУ, АЛИ УЊОЈ ЈЕ ЈЕДАН ПУТНИК ПО ИМЕНУ ДУ...

ОН ЈЕ МАФИОНИЧАР...  
ЈА ВАЛА НЕКА ЈЕ И УКРОТИТЕЉ ЗМИЈА...

ГОС'Н ДУ... ВАШ НОВИ СУСТАНАР... ГОС'Н МАУС!  
ВЕОМА МИ ЈЕ ДРАГО... ПОЗНАНСТВО С ВАМА ЗА МЕНЕ ЈЕ ЧАСТ!

ХМ... ВИ СТЕ МАФИОНИЧАР КХАН ДУ?  
ТАЧНО! КАКО СТЕ ТО САМО ПОГОДИЛИ?

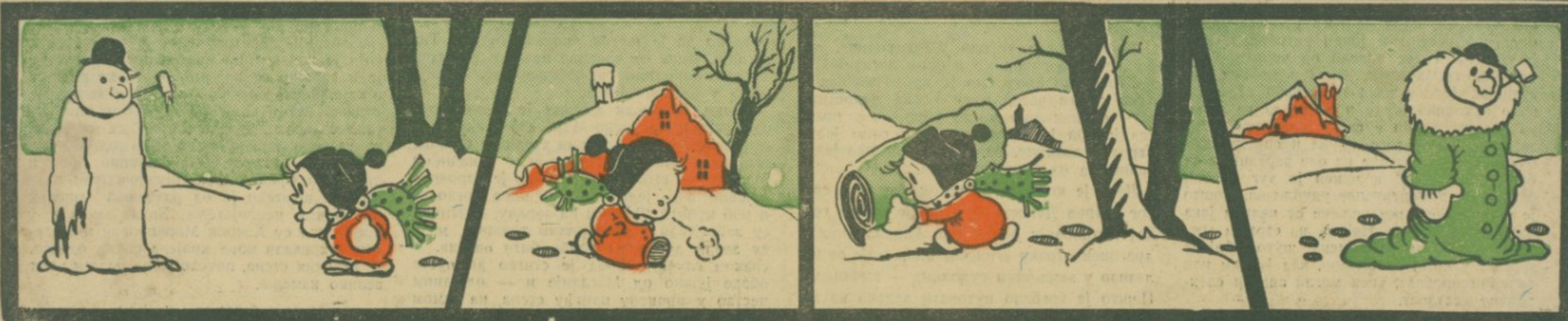
УХВАТИТЕ ВРХ ТУРБАНА, МОЛИМ ВАС. ТО ЋЕ МЕ УЧИНИТИ ВИДЛИВИМ!  
ЕВО! ОДМАХ!

ХВАЛА! ОД ТОР МОРСКОГ ВАЗДУХА МОЈ АПАРАТ ЗА ИШЧЕЗАВАЊЕ ПОНЕКАД ЗАРБА!

ВРЕМЕ ЈЕ ДА СЕ СПАВА! ЛАКУ НОК!  
ДА! КАСНО ЈЕ! КОЈИ КРЕВЕТ ЖЕЛИТЕ?

ЈА ЋУ ОВДЕ!  
ШТАА?

ПРИЈАТНО СПАВАЊЕ НАМА ОБОЈИЦИ!  
НАСТАВИЋЕ СЕ



# Б.Е. ИРИ *Долмина* ПЛАВЕ МАГЛЕ

(3)  
— Знаш ли ти шта то значи Томе? — настави Ален као да није чуо речи свог пријатеља — Она говори неким прајезиком, језиком од кога су постали и кинески и санскритски, латински и сви остали језици Европе и Азије. Схваташ ли ти шта то значи за историју развика језика...

— О томе би ти могао и доп није да размислиш и изводиш закључке, — прекиде га практични Том Кервуд. — У овом тренутку уопште није важно којим језиком она говори. Важно је да је ми бар донекле разумемо. Па чак ни то није најважније. И без тога можемо нешто предузети. Ја ћу сад поново да се спустим у долину и да неког отуд донесем Можда...

— Не, Томе! Мислим да постоји бољи начин, — одврати Ален и показа руком према другом крају долине, који је био затворен високим зидом. — Сети се како је онај зид изгледао танак кад смо га гледали из авиона. С друге стране простире се широка, пуста равнина. Ако бисмо успели да разбијемо тај природни, каменни зид, магла би отекла из долине као вода из вештачког језера кад бране попусте.

Кервуд потврдио климну гласом.  
— Имаш право. Сад ми је јасно зашто си тако упорис захтевао да понесемо онај сандук с динамитом.

— Да! Ти знаш да сам пошао чврсто решен да одгонетнем тајну ове долине и тиме испуним жељу свога оца. А тајни, као што и сам видиш овде има више него што смо могли и да претпоставимо. — Ален ућута и показа главом на девојку која је замисљен гледала у долину.  
Вече се већ приближавало

па је догор требало припремити за ноћ. Рамон и Квето брзо су подигли два шатора, а за то време Кервуд је наложио ватру и спремно вечеру. Тек што су почели да једу, спусти се тамна, тропска ноћ којој не претходи сумрак. Девојка је јела заједно с њима. Било је очигледно да дуги, тајанствени сан у Долини пла-

сувише задуљен у размислима, тако да није примећивао ни њене ни Рамонове погледе. Кад је обед био завршен, он је поново покушао да разговара с девојком. Говорио је полако, пажљиво бирајући речи. Девојка му је понекад нешто одговарала, но њени одговори нису га, изгледа, задовољавали. Тако се бар чинило Кервуду,



ду, који је веома пажљиво посматрао израз на лицу свог пријатеља, трудећи се да по њему погоди колико је Ален успео да сазна. Најзад, и Ален и девојка били су уморни од напора да се узајамно разумеју.

— Нисам много успео, — рече Ален пријатељу кад се девојка повукла у један од шатора. — Све што сам могао било је да јој постављам питања и да на свако сам дам неколико одговора, не би ли ми који од њих био тачан. Нажалост, такав је био, само мали број. Ипак, сазнао сам да се зове Алетха Ангар, или бар некако слично. Каже да никад није видела људе сличне нама и да не зна колико је дуго била у овој долини. Узгред, Томе, питај ме је за твоје име.

Том се збуњено насмеши и предложи да пођу на починак

Он, Ален и Рамон одоше у други шатор, а Квето, који није могао да схвати да се по лепом и сувом времену може спавати под заклоном, леже пред њихов шатор и мирно заспа.

Јутро је свануло ведро и топло. Пошто су журно доручковали и девојку поверили бризи и старању своје двојице помагача, Ален и Том упутили су се према другом крају долине, желећи да испитају могућности за остварење свог плана. После једног часа нашли су се на рубу узане камене литице, која је, као какав зид, затварала излаз из долине. Зид је при врху био веома танак, а судећи по свему није био шири ни у основи. Ален је претпостављао да је нека давно нестала река продубила планински масив и тако створила ову долину, али, ма колико позивао упомоћ своје знање из геологије, није могао да докучи какав је геолошки поремећај створио ову танку камену брану.

— Можда је то вештачка твојевина, — изрече он гласно своју мисао. — Можда су је саградили људи којима је било стало да долину потпуно отсеку од осталог света...

— То нема никакве везе с науком... баш као ни „средства за конзервирање"... или „животне функције сведене на минимум“, — одврати му Том подругљиво, истим оним речима којима му је Ален претходног дана одговорио на његову претпоставку о уснулим становницима долине.

— Изгледа ми да ћу ускоро морати да мењам своје мишљење, Томе, — признаде Ален мало горко. — Ништа више не разумем, нити што смем да тврдим. Можда ће нам ствари постати јасније кад срушимо ову брану, за коју не знамо чак ни то да ли је природна или вештачка.

— Слажем се, — одврати Кервуд. — Ја сам за брза решења. Десетак динамитских патрона и свршена ствар. То би пробило и масивнији каменни зид. Значи, на посао!

Док су се враћали у догор, још једном су до детаља претресли свој план и одлучили да још у току дана изврше све припреме, како би сутра,

у рану зору, могли да приступе најважнијем делу: минирању каменог зида који је затварао долину. Кад су се већ приближили логору, од кога их је одвајала још само једна широка стена коју су морали да заобиђу, зачули су оштар, престрашен женски крик. Без размислања, Кервуд потрча колико су га ноге носиле. Чим је избио иза стене било му је јасно да су он и Ален стигли у прави час. Квето је лежао опружен на земљи, склоњених очију, док је Рамон држао девојку за мишице, покушавајући да је привуче к себи. Она се очајнички бранила, ударала га главом у груди, отимала се и звала упомоћ.

У једном скоку Кервуд се нађе поред Шпанца, докопа га за раме, окрете га к себи и тада га песницом снажно удари у вилицу. Рамон посрте, па ле на колена и најзад се испружи по земљи. Ослобођена девојка заједно грчевито и припи се уз Кервудову мишицу. Он је поглади по коси, а затим се окрете Рамону, који је, трљајући једном руком браду, покушавао да се подигне и ослони на лакат.

— Ако се још једном нешто слично догоди, — рече му Кервуд претеним гласом. — можеш одмах да се пакучеш и да се пешине вратиш у Сан Лоренцо.

— Опростите, сењор, — промуца Рамон уплашен овом претњом. — Томе је крива ова проклета врућина.

Иако су речи биле изговорене понизним гласом, по изразу његових очију могло се по-

годити да он неће тако лако прећи преко овог ударца.

— Гадан тип, — пришапну Кервуд Алену, који је баш у том тренутку стигао. — Не бих се зачудио ни да га видим с ножем у руци. Било би најбоље да га се отресемо.

Ален је замисљено гризао усну.

— Не можемо сад да трајимо време да би га авионом пребацили у Сан Лоренцо. А ипак га не можемо једноставно отерати и приморати да се пешине враћа, јер би имао да пређе толике стотине километара, и то кроз ове врлетне и непроходне планине. Нека засад остане, али ћемо морати да га стално држимо на оку.

Једно ведро воде брзо је оствестило младог Индијанца. Кад се подигао, Квето непријатељски погледа Рамона, који се лагано удаљавао од логора.

— Он ударио камен о моју главу, — рече он Алену. — Он рђав човек.

Пре но што је пала ноћ, Ален, Кервуд и Рамон отишли су до авиона, који се налазио неких петнаестак миља далеко од логора. Враћали су се отуда доњим путем, и то не у логор, већ у подножје зида који је затварао долину, носећи са собом динамит и друго што им је било потребно за минирање камене преграде. Остало им је још толико времена да поставе мине, тако да су ујутру имали само да потпале фитиље.

(Наставиће се)

## Нов начин загревања челика

Пре ваљања челик се сада загрева у индукционим пећима ниске фреквенције, што иде брже, а и трошкови су мањи. Стручњаци изјављују да се тако блок хладног челика тежак 750 килограма за 50 минута загреје до 1200 степени колико је потребно да би се могао ваљати, док је досадашњим начином загревање трајало више часова.

Раније су се челични блокови загревали споља, то јест топлота је постепено продира-ла ка средишту. Међутим, при

индукционом загревању топлота настаје у самој његовој унутрашњости. Блок се стави у цев која се напаја наизменичном струјом. Индукцијом, струја се преноси у челик и она у њему развија све већу и већу топлоту. Засад се индукционим путем при ниској фреквенцији загревају негвоздени метали и ковачки челик, и то комади одређене величине. Општи се врше са челиком који не рђа, челиком сиромашним у угљенику, силицијум-челиком и челиком за израду разних алата.

# БРОД ЈЕ КРЕНУО пре 2200 година...

Августа 1952 година почео је обиман и необично занимљив рад на вађењу са морског дна једног старог грчког брода који је пре 2.200 година потонуо у близини марсејске обале. У неколико наставака изнећемо како је брод откривен, како су вађени остаци бродског тогара и чиме се све наука обогатила захваљујући пукој случајности која је довела до овог открића.

Веома прометни и бучни Марсеј, по величини други град у Француској и светска лука још од VI века пре нашег рачунања времена, претставља праву људску кошницу на неплодној и дивљој обали Јужне Француске. Јужно од града диже се кршевит масив који морепловцима излаже свој пусти, назубљени ланац голог кречњака расутог све до плићака око усамљених острва.

Крајње острво идући на исток личи на ледену санту. Маестрал га је тако огулио и таласи тако страховито оглодали да је добило фантастичне облике. Тај предео који би пре одговарао Огњеној Земљи налази се на непуних двадесет километара од овог познатог светског пристаништа.

Августа 1952 ова негостољубива стена постала је средиште необичне активности, која је довела у забуну околне рибаре. Пловени поред ње, прво су капетани бродова опазили познати светниошки тендер „Леонор Френел“ како полаже у плићак тешку пловену плутачу. Затим се могао видети „Калипсо“, брод за океанографска истраживања, како, пушећи се и ношећи таласима, пристаје уз плутачу. Иако чврсто усидрен, брод је тога пролећа једва одолевао честим и jakim ветровима, док је око њега све врвело од чамаца, бродина за снабдевање, јахта и моћних крстарица. Једног дана на острво се искрцало неколико људи и стали да се пужу уз литицу, да би у стени начинили овеће заравни. После тога, оруђе и спрема пребачени су са плутаче на ове заравни, а са брода „Калипсо“ положен је дуг дрвени балван до цементираниг удубљења. Пошто је причвршћен, постављене су цеви и јака ужад за дизалицу. Најзад, на стрмом гребену подигнута је лимена, жуто обојена зграда, у којој су рибари, кад јутром или вечером пролазе, увек могли видети електричну светлост.

Преко целог дана на радишту је вла-

дала велика живост. Људи су јурили горе-доле, а брујање машина разлегао се пушином. Рониоци су сваки час нестајали у морским дубинама. С времена на време један човек опалио би у води пушку, позивајући рониоце на копно, а тада би они израђали из мора покривени дебелим слојем алги и блата, вукући тешке корпе препуне разних предмета боје наранџе. Гледајући све то, рибари су само вртели главом и говорили: „Ту је сигурно нека баснословна ризица. Ови ће напунити златом своје џепове“.

Рибари су делимично имали право. „Калипсо“ је занета трагао за ризицом једног античког трговачког брода који је носио читаво благо. На њему је било бар пола милиона килограма разних предмета, али предмета који немају трговачку вредност! Уместо златних и сребрних полуга и драгог камења, истраживачи су износили на светлост дана једну занимљиву причу из старих времена, причу коју су вероватно овако причали људи 230 година пре наше ере на трговима Атине и Сиракузе:

— Чуо сам да је потонула велика лађа с вином која је припадала Марку Сестију. Питам се да ли ће он сад бити у могућности да заврши своју вилу коју гради на Делосу.

Данас, после готово 2.200 година, ми, ево, поново говоримо о овом догађају! Злосрећни брод био је прилично велик, тако да га весла нису могла покретати, али се ипак није могао убројати у праве галије. Он је вероватно имао само једну огромну катарку, на којој су висила једра сашивена од бивољих кожа.

Лађа је кренула из трговачке луке светог острва Делоса, на коме је према грчкој митологији рођен бог Аполон, носећи драгоцени товар егинског вина, које се налазило у земљаним судовима — амфорама. Пошто је требало путовати далеко на запад, судови с вином били су сложени у

најдоњим просторијама брода, испод главне палубе.

Брод је пролазио крај питомих грчких острва, која су се надовезивала једно на друго, означујући морепловцима пут. Запловио је затим преко опасне јонске пучине и људи су изгубили из вида копно, да га више не угледају све док се нису примакли обалама Италије. Велики једрењак прошао је кроз Месински Мореуз и упутио се у северозападну луку, која се данас зове Напуљ, где је узео велик товар црног лакованог посуђа које су у то време грчки грнчари у великим количинама производили у својим насеобинама у Италији. Ова роба смештена је такође на дно, поред амфора с вином. Просторије главне палубе биле су такође крцате. У њима су се налазиле витке римске амфоре пуне руменог лацијумског вина. Врло ве-



роватно да је његов произвођач био Тит Луције, један од чланова познате виногледарске породице са сабинијанских брежуљака у близини Рима.

Грчки једрењак пловио је даље, кроз Тиренско и Лигурско Море. Он је био прептерећен, јер су трговци хтели да остваре што већу добит. У Масалији — данашњем Марсеју — стоно посуђе било је нарочито цењено, а за једну амфору вина могао се и роб купити. Лакоми на зараду, власници су забродили с превеликим товаром, мада су знали да ће пловидба бити опасна. У сваком случају, брод је стигао до пуне обале јужно од Масалије и — одједном нестало у процепу између стена, на самом домаку жељене луке. Како је дошло до

несреће може се само претпостављати.

Решење једне друге загонетке о овом потопљеном броду налази се у бродској каси, за којом се сада трага у морским дубинама. Према тадашњим обичајима, на броду је сигурно постојало такозвано „благотворно сандуче“. Комади бронзаног или сребрног новца који се у њему налазе пружаће једног дана тачне податке о правцу кретања брода и години кад се несрећа догодила.

Брод је тонуо лагано дуж подводне литице и прошао је крај циновских камених „лепеза“, најлепших које се у мору могу видети. Товар Марка Сестија отишао је на дно мора усправно, пристајући кобилном брода уз стрми стеновити гребен. Тако је море примило једрењак под своје окриће.

Одмах су разни дрвени почили да га нападају. Али, стари бродоградитељи облагали су целокупно бродско корито танким оловним покривачем, који је бакарним ексерима причвршћиван за дрвену основу. Нашавши на овај непробојни оклоп, дрвени су се повукли, остављајући богату гозбу наредним генерацијама, које су успеле да продру у брод тек пошто се метални омотач расклиматало и у њему се створиле пукотине. Други напад извршили су сунђери и морски жељеви, који су се населили на оловном оклопу и по растуреним амфорама. Око њих су се окућале разне рибе, радознале да утврде ко су ти дошљаци у њиховом царству. Октоподи су се извијали дуж стена, да би у празним амфорама нашли нова пребивалишта, а главонози су у грлиће амфора довлачили комаће сломљеног посуђа, шљунак и шкољке.

Блато је без престанка падало у воду у виду снежних пахулица. То је, у ствари, био песак који се кружило са кречњачких зидова. Поред песка који је киша спирала са стена, на потонули брод таложили су се скелети милијарди морских животиња угуњалих у току дугих векова. Под све већим теретом, главни део палубе, који је ионако био претоварен, покренуо је и срушио се на дно, на грчке амфоре и кампаниско посуђе и разбацио их на све стране. Затим се једрењак бок стао лагано отварати, толико лагано да му је за то требало можда пуних 200 година.

Блато се таложило на скрхани брод и кроз део Средњег века, прекривајући олућину и штитећи је од разарања многих природних непријатеља. Затим, можда у време кад су Хенрик Морепловац и Магелан откривали нове крајеве света, одозго, са високих стена, почело је да пада у воду велико камење.

(Наставиће се)

# Гибралтар

У свету има доста важних и чувених копнених утврђења и поморских ратних база који имају дугу, често и бурну историју. Али, можда ниједно није тако познато широм света као Гибралтар. Гибралтар је важна, јако утврђена поморска ратна база која припада Великој Британији. Само утврђење налази се на једној стени — рту на самом југу Шпаније. Оно, уствари, господари пролазом, Гибралтарским Мореузом, из Атлантског Океана у Средоземно Море. Гибралтарски Мореуз није свуда подједнако широк ни дубок, али се узима да му је просечна ширина преко петнаест километара, а дубина око 450 метара.

Гибралтарски Мореуз био је познат и народима Старог века: Феничанима, Картагињанима, Грцима и Римљанима, који су кроза њ пролазили у Атлантски Океан. Уствари, он је у то доба био важан мост којим су народи са обала Средоземног Мора долазили у додир са онима који су живели на острвима и обалама Атлантског Океана. Картагињани су га дуго држали у својим рукама и највише су га они користили. Једно време у Средњем веку он није био толико важан, али кад су почела путовања у Нови Свет он добија поново велики значај, који све више расте, а нарочито у Новом веку. Тај значај он и данас има и стално је у средишту међународне политике.

У Старом веку Гибралтар је називан Херкуловим Стубовима, јер су народи тога доба веровали да је Херкул подигао на обе обале, европској и афричкој, по један стуб као знак докле је допро на запад. Само име Гибралтар значи Тариков брег. То име добио је по арапском војсковођи Цибел ел Тарику, који је с војском продро у Шпанију 711 године. После Араса узели су га Шпанија, али за време шпанског рата за наслеђе изненада су Гибралтар напали Енглези, 3 августа 1704 године, па га и данас држе.

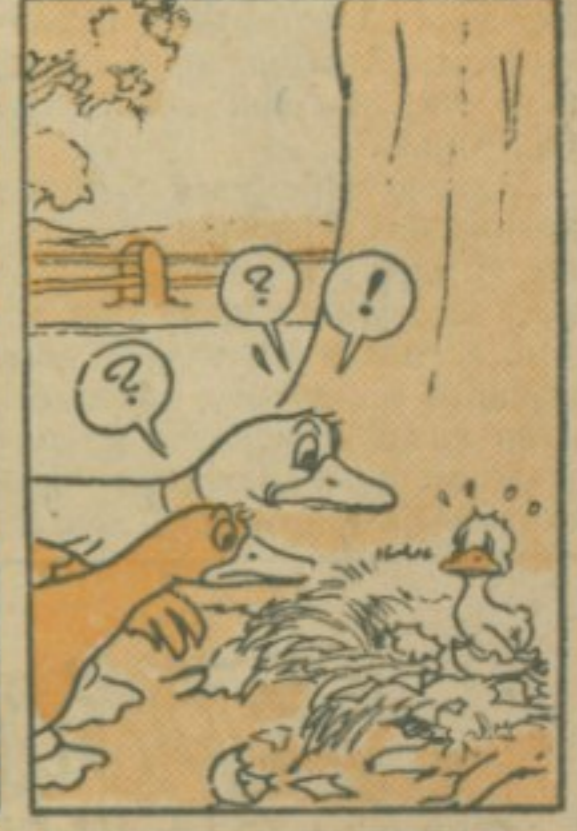
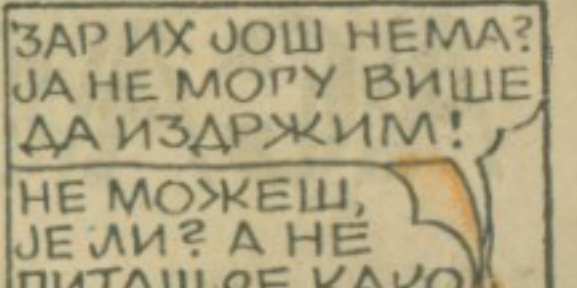
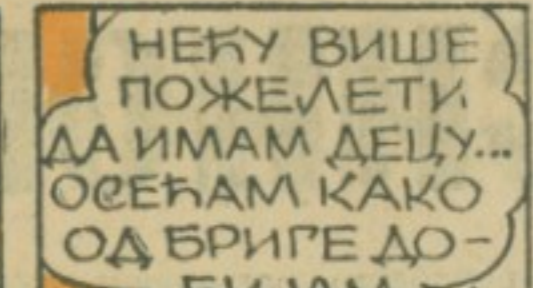
Гибралтар није само утврђење, него и градић у коме живи око 25.000 становника. Осим тога, он је важан трговачки центар, нека врста посредника између Африке и Енглеске.

## СНАГА ЖИВОТИЊА

Једине животиње, нарочито кад су разјарене или кад нападају свој плен, могу да развију цинковску снагу. Тако је лав у стању да убије зебру једним јединим снажним и вештим ударцем шапе у главу. Забележени су и случајеви да лав без великог напора зграби у своје чељусти вола који је трипут тежи од њега и заједно с њим прескочи преко оградe високе један метар. Запажено је такође да чак и мирна крава, кад се наљути, може да развије велику снагу. Недавно се у Француској једна крава устремила на коња на коме је јако човек. Она је набила коња на рогове и носила га у трку, заједно с јахачем преко стотину метара. Што се тиче снаге такозваног златног орла, у томе се не слажу сви зоолози. Једни сматрају да он није у стању да понесе терет већи од своје тежине, док је ирски биолог Мак О'Кели забележио случај који је лично видео кад је златни орао у кљуноу пренео једну девојку преко реке на суседну обалу. Инсект јеленак необично је снажан. Он може да понесе терет 850 пута већи него што је сам тежак. Кад би слон хтео да понесе толики терет сразмерно својој тежини, онда би требало да натовари на леђа читаву једну лаку крстарицу.

Што се тиче брзине, за најбржу животињу сматра се јужноамерички гепард, звер из рода мачака. Он је бржи чак и од леопарда. У потери за пленом, он у року од три секунде, рачунајући од тренутка првог скока, развије брзину од 70 километара на час. Највећа брзина коју он може да достигне износи 108 километара на час. Тада гепард прелази 30 метара у секунду.

### РУЖНО ПАЧЕ



## КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

### Лобитници Нобелове награде за књижевност од 1901 до данас

- 1901 Сиди Придом (Француска)
- 1902 Теодор Момзен (Немачка)
- 1903 Бј. Бјерсон (Норвешка)
- 1904 Фредерик Мистрал (Француска) и Хозе Ешегарај (Шпанија)
- 1905 Хенрик Сјенкјевич (Пољска)
- 1906 Ђ. Кардучи (Италија)
- 1907 Радјард Киплинг (Енглеска)
- 1908 Р. Ојкен (Немачка)
- 1909 Селма Лагерлеф (Шведска)
- 1910 П. Хејзе (Немачка)
- 1911 Морис Метерлиник (Белгија)
- 1912 Г. Хауптман (Немачка)

- 1913 Рабиндранат Тагоре (Индија)
- 1915 Ромен Ролан (Француска)
- 1916 В. фон Хајденштам (Шведска)
- 1917 К. Гјелеруп и Х. Понтонидан (Данска)
- 1919 К. Шпителер (Швајцарска)
- 1920 К. Хамсун (Норвешка)
- 1921 Анатола Франс (Француска)
- 1922 Х. Бенавенте (Шпанија)
- 1923 В. Б. Јетс (Ирска)
- 1924 Владислав Рејмонт (Пољска)
- 1925 Бернард Шо (Ирска)
- 1926 Г. Деледа (Италија)
- 1927 А. Бергсон (Француска)
- 1928 Сигрид Ундсет (Норвешка)
- 1929 Томас Ман (Немачка)
- 1930 Сјенклер Луис (САД)
- 1931 Е. А. Карлфелт (Шпанија)
- 1932 Џ. Голсворти (Енглеска)
- 1933 И. Буњин (Русија)
- 1934 Л. Пирадело (Италија)
- 1936 Е. О'Неал (САД)
- 1937 Р. М. ди Гар (Француска)
- 1938 П. Бак (САД)
- 1939 Ф. Е. Силанпе (Финска)

- 1944 Ј. Јенсен (Данска)
- 1945 Ј. Г. Мистрал (Чиле)
- 1946 Х. Хесе (Шведска)
- 1947 А. Жид (Француска)
- 1948 Џ. Ст. Елиот (Енглеска)
- 1949 В. Фокнер (САД)
- 1950 Б. Расел (Енглеска)
- 1951 Пер Лагерквист (Шведска)
- 1952 Франсоа Мориак (Француска)
- 1953 Винстон Черчил (Енглеска)

**ВЕШТАЧКИ ПЉУСКОВИ**  
У „тропској лабораторији“ једне електротехничке фирме у Лидсу производе се не само вештачки пљускови који су веома важни за тропске крајеве, него и одређена температура под којом најбоље напредују штетне гљивце. Лабораторија има задатак да темељно испита електричне уређаје којима се производе пљускови, а који су намењени тропским крајевима.

### Буринка, зворникуша и папучара

Река Дрина не може се преко целе године искористити за саобраћај због оскобна њеног тока и корита. Године 1891 пуштене су у саобраћај на Дрини мање парне лађе, које су могле да плове са товаром од 110 тона све до Зворника. Пловидба од Брчког до Зворника трајала је 24 часа, а од Зворника до Брчког 8 и по часова, јер је лађа ишла низ водно. Данас се за саобраћај на Дрини употребљавају нарочите лађе са веселима које плове од Бајине Баште и Љубовије до Раче на Сави. Познате су лађе које имају имена: буринка, зворникуша и папучара. Те лађе називају се

сељаци из дринских села Дивича и Малиг Зворника. Томе послу углавном су се одавали они који нису имали довољно земље за обрађивање, па су имали обичај да кажу како „живе од Дрине“. Раније су се лађе буринке спуштале све до Београда.

### Шта све значи реч „стил“

Реч стил (грчки стилос, латински стилус) првобитно је означавала зашпиљену металну писаљку којом су стари Грци и Римљани писали по навоштеним таблицама. Доцније је ова реч означавала и друге ствари и појмове, па ћемо неке од њих набројати. Тако, стил означава начин изражавања и писања мисли: у прози, поезији, беседништву итд., па се, на пример, говори о лакој, простом, природном, извештаченом, кићеном, узвишеном, тешком, благом, оштром, звучном и заједљивом стилу. Он означава начин писања својствен неком великом писцу: Горком, Балзаку, Дикенсу, Толстоју, Мопасану, Гетеу итд.



Од архитектонских стилова у историји су најпознатији: египатски, асирски, дорски, јонски, коринтски, романски, византиски, арапски, готски, ренесансни, барокни, модерни, лондонски, кинески, јапански итд. У намештају су нарочито познати стилови неколицине француских владара. Тако се говори о стилу Луја XIII, XIV, етохе, средине или народе. XV и XVI.



# АСАСИНОВ КРАЈ

Шко је дошао на свет у непроходној бразилској дунгли. Мато Гросо и није имао господара, велики прокути јагуар имао је своје име. Каубоји и ранчери назвали су га Асасино —



убица. То име било је познато свим становницима у околини, јер није било ниједног ранча на коме Асасино није растргнуо бар две-три краве, овце или коња.

Асасино није увек био тако крвожедан. Нападао је, додуше, и дивље и домаће животиње, али само кад је био гладан. Једног дана, кад се мирно одмарао на дрвету, наишао је неки ловац и испалио на њега један метак. Рањена животиња скочила је с дрвета, а ловац је

побегао оставивши своје псе, које је разбеснели јагуар искидео на комаде.

Отада нико више није видео Асасина на дрвету. Својим и зоштреним инстинктом он је схватио да јагуар на дрвету претставља одличну мету за ловаца и зато се кретао само кроз густу, високу траву дунгле. Од дана кад је био рањен, Асасино нарочито није трпео ловачке псе и убијао их је без милости. Створио је чак и нарочиту тактику у својој борби против њих: пошто би их намирио на свој траг и они стали

Исти маневар понављао би се неколико пута, све док му и последњи од паса који су пошли у потеру за њим не би „допао шапа“. Но, Асасино није нападао само псе, већ и људе и стоку са околних ранчева.

Једнога јутра Асасино је на пао стоку коју је чувао Хозе Рамос, један сиромашан каубој запослен на неком великом ранчу, и за тили час убио дванаест крива. То је био трећи губитак сиромашног каубоја, који је, по уговору, морао да надокнади своје газди сваку штету. А дванаест крива су више но што је заносила Рамосова годишња зарада. Ван себе од очајања, Рамос се одлучно да поведе борбу против Асасина. Због тога је отишао до Саше Сиемеда, досељеника из Летиције, који је као ловац и истраживач провео читав живот у бразилијанским дунглама и до тог времена убио преко три стотине јагуара.

— Молим вас, пођите са мном и поведите своје псе хајкаче, — рекао је Рамос ловцу. — Асасино је опет почео да дивља. Јутрос ми је заклао дванаест града стоке.

— Жао ми је, Хозе, — одговорио му је Сиemed, — али мој пас предводник је утинуо, а остале би Асасино савладао као од шале чим би му наишли на траг.

— У том случају ја ћу поћи на њега сам, без паса. Ја морам да убијем тога ђавола, јер ће ме иначе потпуно упропастити, — рекао је Хозе мирно и вратио се на свој ранч.

ра учитељица се смешлила. Девојчица, очују пуних суза, обгрлила је јагње око врата и изишла из учионице.

Идућег дана Раулстон је поново отишао у школу. У спољашњем делу његовог капута налазио се бриљовито савијен табак хартије. Кад је ушао у школско дворниште, најпре је угледао малу Марицу како, сва румена у лицу, стоји по страни од осталих девака и девојчица који су је задркивали због њеног јагњета, „новог ученика“, како су га називали. Раулстон је приметио да се девојчица једва уздржавала да не заплаче. Кад јој је пришао и помилвао је по лицу, дуго задржаване сузе наједном су потекле.



под клупу. — Мери Елизабет Сојер, изиђи из клупе и дођи овамо! — мирно је казала. Дрхтајући целим телом, девојчица је пошла према катедри. За њом је талкала мало, бело јагње, чије су живахне очи раздано гледале по учионици.

— Ово је школа, а не тор за овце! — укорила је учитељица уплашену девојчицу.

— Знаш, госпоно, — одговорила је девојчица дрхтавим гласом, — Жао ми је што сам то учинила, али... његова мајка је утинула и оно је било тако усамљено и жалосно да га нисам могла оставити код куће...

Један од дечака пригушено се насмејао, а на то је читав разред прснуо у смех. И ста-

— Ево, донео сам ти нешто што сам написао само за тебе, — рекао јој је и извадио хартију из џепа.

Девојчица је бојажљиво развила хартију и стала да чита. Већ после првих стихова, по њеном, од суза мокром, лицу разлило се осмех. Песма је починвала овако:

Марица је имала мало јагње, руна бела као снег. Куд год је Марица ишла, јагње је увек било уз њу.

Ето, ту малу, једноставну и истиниту десницу о девојчици којој је било жао да остави јагње-сироче изабрао је Едinson за прву грамофонску плочу, која се данас чува као вредна музејска вредност.

После неколико дана Сиemed је видео јато птица-лешинара, које су лагано кружиле изнад једне чистине усред дунгле. То је могло да значи само једно: Асасино је опет неког заклао. У истом тренутку Сиemed је угледао једног коњаника који се у галопу приближавао. Била је то Марија, Хозеова жена. Њен коњ имао је две дубоке brazготине на санима, из којих је још лила крв.

— Хозе је отишао у потеру за Асасином и... ево... само се коњ вратио, — једва је промучала.

Сиemed је брзо оседлао свога коња, везао ременом Парда, Винта и Леона, своја три пса, и пошао с Маријом да тражи Хозеа. Тек што су изишли на камију, за њима је полетео Тупи, псић кога је Сиemed тек почео да дресира за хајкача. Ловац је био приморан да се врати и да га чврсто веже за дрво.

Јато лешинара било им је најбољи путоказ. Тек што су избили на чистину у дунгли, угледали су на трави тело неког човека. Био је то Хозе. На њему су се јасно видели трагови Асасинових капи. Чим су Хозеово тело пренели на ранч, Сиemed се вратио у дунглу.

Његов план био је једноставан, али опасан. Знао је да против Асасина не вреди употребити пушку, јер се јагуар не може оборити једним метком, а Асасино је био толико брз и окретан да ловац не би ни имао времена да поново опали. Зато је Сиemed узео кратку индијанско копча и лук са стрелом. Пси, на које је Асасино најрадије нападао, имали су да послуже као мамац.

Сиemed је одвео псе и кад су они јурнули кроз траву он је потрчао за њима, трудећи се да не застане сувше. Није прошло ни десет минута, а он је зачуо страховит псећи урлик. Потрчао је још брже и готово се салиео о пса Парда, који је лекао у трави раскиданих слабина. Сиemed се није задржао поред њега, већ је трчао даље, да му остава два пса не би умукла. Али, поново се зачуо урлик рањеног пса: Асасино је убио и Винта Пет минута после тога Сиemed је налетео на искомаданог Леона, свог последњег пса.

Ловац је стајао усред дунгле, не знајући шта да чини. Изнаенада, зачуло се радосно скицање и из једног оближњег жбуна излетео је псић Тупи, који је био прегрзисав ремен и пошао трагом свог господара. Сиemed је спустио копча на земљу и сагнуо се да узме штене. У истом тренутку трава се заталасала. Сиemed је затегао лук и пустио стрелу. По брзом и наглом таласању траве, знао је да је јагуар по гођен. Да ли је рана смртоносна или је стрела само окрзнула Асасина, Сиemed није знао. Пустио је и другу стрелу према месту где се трава највише повијала.

Изнаенада, дуго жуњасто тело изронило је из траве и јагуар је јурнуо преко чистине. Из рамена му је вирио крај стреле. Рањени Асасино трчао је према једном дрвету, да њему потражи заклон и уточиште, мада се од свог првог сусрета са човеком никад није није успео на дрво. Но, изгледала да је мржња према псу ма била јача од бола, јер кад је Тупи залагао јагуар се окренуо и лагано пошао према ловцу и псу. Сиemed је то и желео, јер му је од оружја било остало само копча.

Човек и јагуар приближавали су се лагано један другом као да одмеравају своје снаге. Кад се растојање између њих смањило на пет метара, на врх оближњег дрвета спустила се са злосудним кретањем једна птица-лешинар. Сиemed је

инстинктивно дишао главу, а у истом тренутку Асасино је скочио. Ловац је ипак био толико присебан да скочи у страну и да, окренувши се на пети, забодје јагуару копча у грло. Копча није продрло дубоко и Сиemed га је брзо и лако ишчупао. Јагуар је прснуо, а затим је, режећи, стао пред ловаца. Изгледало је као да размишља да ли да га нападне или да узмакне. Сиemed је напрегнутих нерава чекао напад. Размак између њега и звери бис је веома мали, тако да није имао простора ни да замахне копчама. Једино је могао да држи копча испред себе и да на његов врх дочека јагуара. Минуту, дути као вечност, про-

тицали су, а животиња се није покретала. И баш кад се Сиemed обвинуо да потражи неку границу којом би надражио јагуара и натерао га на скок, Асасино је, скупивши последње снаге, скочио. Но, скочио је на врх копча, које му се зарило између кључних костију.

Сиemed је пре Асасина убио преко три стотине јагуара. Али, ниједан од њих није се борис с толиком снагом, до последњег тренутка. Иако готово прикован копчама за земљу, ударао је својим огромним шапама, гризао држак копча и бесно режао. Чак и кад је сасвим клонуо, његове канце су још грebile земљу.

## „Дивљи „радар““

Кад би човек правило поређење између појединих животиња и, као што то раде зоолози, покушао да их према њиховим особинама сврста у групе, сигурно му никад не би пало напамет да слепог миша и делфина стави једног поред другог. Па ипак, те две тако различите животиње имају једну заједничку особину, иначе непознату код осталих животињских врста: да се у ваздуху, односно у води, оријентишу помоћу „радара“. Наиме и слепи миш и делфин и слушају за наше уши нечујне звуке, чији их, такође нечујни, одјечи упозоравају на препреке које се налазе на њиховом путу. Ова особина слепог миша већ давно је позната научницима, али да се и делфин креће и оријентише помоћу „радара“ — откривено је тек недавно.



Кад су они били снимљени на магнетофонску траку, а затим појачани, утврђено је да делфин испуштају две врсте звукова. Једни су слични црквањау канаринке и трају око пола секунде, док други, брзи и учестани, потсећају на кукање детића у дрво и понављају се од пет до стотину пута у секунди.

Једна група истраживача, океанографа недељама је пратила јата делфина у водама околности Флориде и у Каринском Мору. Помоћу нарочитих, веома осетљивих, подводних микрофона научници су открили да делфини без престанка испуштају звучне сигнале. Одјечитих сигнала служе делфинима да одреде дубину мора или раздаљину од неке препреке.

Одјек ових сигнала налази се некад изнад, а некад испод наше звучне, тј. чујне границе. Научници сматрају да краћи, нечујни звучни таласи, односно њихови одјечи, тачно извештавају делфина о величини, облику и положају препреке, док им дужи и чујни таласи служе само за грубо оријентисање.

## „Кипне“ КАПИ

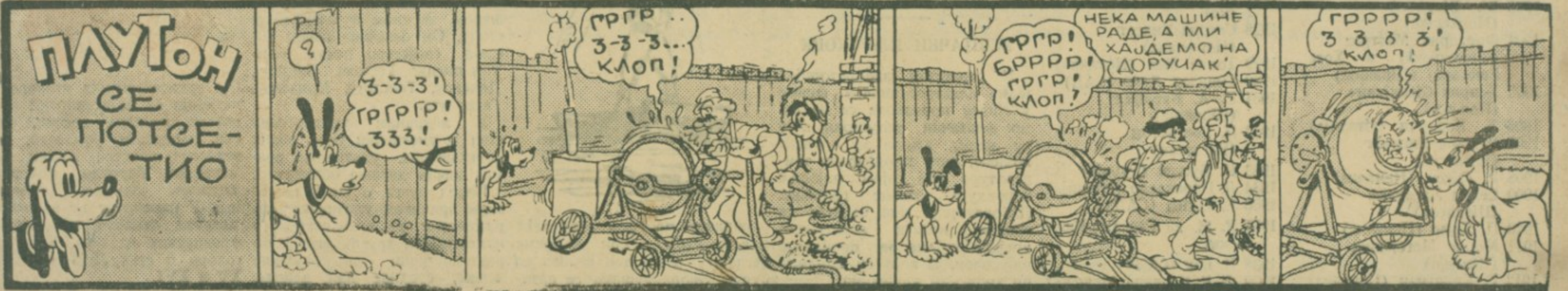


Велика кишна кап има обичан облик печуркиног клобука, с готово равним „дном“ и заобљеним врхом, док су оне мање готово увек округле као лопта. Величина кишних капи креће се између 2,5 милиметра и једног сантиметра у ширину, и од 2 до 4 милиметра у „висину“.

Поред „печурки“ и „лопти“, постоји још неколико облика кишних капи, мада су сви они само прелазни облици кроз које једна велика кап прође пре но што се распросе у две или више ситније. Велика кишна кап, тј. „печурка“, почиње да се дели на тај начин што се најпре издужи и добије облик махуне кикирикија. Један део „кикирикија“ почиње да подрхтава, а затим се његова два краја све више удаљавају један од другог, тако да их најзад спајају само танке водене нити. Те нити могу да буду четири до пет пута дуже од пречника кишне капи. Најзад, нити се кидају и од једне кишне капи облика печурке настају две или више „лопти“.

Снимање и класификавање кишних капи има веома велики значај у метеорологији, јер се, уз остале податке, по њиховом облику и величини с великим процентом вероватноће може предвидети време.

Готово сви уметници цртају кишне капи на исти начин. На њиховим сликама оне имају крушкаст облик; меко су заобљене на једном, а издужене на другом крају. Међутим, таквих кишних капи готово и нема, кажу научници. „Ка“ цртају кишу, уметници се изгледа инспирисау капљицама које капљу из неисправне славине у њиховим купатилима“, казано је недавно у шали један метеоролог који је проучио преко 200.000 снимка кишних капи.



# ЗАПАЉЕНЕ КОЛИБЕ ПОМОГЛЕ УСТАНИЧКИМ ДИПЛОМАТИМА

Друга народна скупштина устаничке Србије била је сазвана за 24 април 1804 године у селу Остружници, петнаестак километара западно од Београда. То је било непуна три месеца после скупштине у Орашцу, на којој је Карађорђе изабран за вођу устанка. У времену између ове две скупштине устаници су водили више бојева с Турцима и већ су опседали и сам Београд. Економски, он је био блокиран још од самог почетка устанка, пошто је било пре сечено свако снабдевање града огревом и храном. На ослобођеној територији, која је за хватала читаву Шумадију и крајеве у западном и јужном делу Србије, требало је орга-

новића, Танаска Рајића и још неке. На дан 28 априла делегати су прешли Саву и њеном левом обалом довели се колима до Земунa. Карађорђе је седео у једним колима с Јанком Катићем и протом Матејом, у пратњи импозантног Антоније Пљакчића, обученог у раскошно одело и наоружаног дугом пушком. Он је пратио Карађорђа као његов лични чувар. По доласку у Земун делегате је одмах примио генерал Бенеји у башти земунске војне команде. Кад су Срби стигли, генерал је био окружен групом својих официра, док је дванаест Турака, претставника турске власти из Београда, седело с његове десне стране. Појаву устаничких ста-

би бију с Турцима. Његово питање тумач је превео на српски. С муком савлађујући своје узбуђење, делегати су говорили један за другим и излагали злочине које су Турци починили по Србији, а као врхунац свега демонски план сече највићенијих људи. С турске стране рекоше:

— Што је било било, неће аге сад онако чинити, и они се кају.

Генерал Бенеји упита: — Шта захтевате ви од Турака, шта ли Турци од вас? Мени је мој двор наредио да вас помириш.

Српски делегати тада прочиташе девет тачака својих захтева, против којих су Турци негодовали. Генерал је на-

ко ушћа Топчидерске Реке у Саву налазило се десетак напуштених колиба. Дољанац је добио наређење да ове колибе запали баш у часу када се воде преговори са Турцима, и то све истовремено, и да ватру распламсава тако да се облаци дима високо дижу. Потом да се неопажено изгуби као што се и привукао.

У току преговора генерал Бенеји подржавао је турске разлоге и трудно се да дође до помирења. За њега би био велики успех кад би могао да извести своју владу да је путем преговора успео да умири побуњену Србију. Но, преговори трају доста дуго без резултата, што су устанички делегати, уосталом, и очекивали. Осећајући да наступа тренутак кад ће доћи до прекида разговора, српски делегати често су крадмичне погледали ка Топчидеру, очекујући да Аним Дољанац већ једном почне... И, заиста, опазивше густе димове који су се ширили и дизали високо. Катић скочи и повика, тобоже згранут:

— Нуто, господине, ви нас на царски ваш образ преведосте преко Саве, а дахите пале куће и робе сиротињу као вуци овце без пастира.

Изненађен, генерал Бенеји устаде са свога места и, кад виде високе димове, окрете се Турцима вичући:

— Ви сте једне кесеције, ви сте једни бунтовници, ви сте вашег везира убили, ви српске кнезове исекосте; мене цар послао да народ склоним да се помириш, а ви пред очима мога цара, који је мене уместо себе послао, сиротињу патите и убијате.

Разгневени генерал говорио је још дуго, док су се Турци узаљуд бранили да то није њихово дело.

Прекидајући на тај начин преговоре, српски делегати вративше се у Остружницу под утиском да је аустријски владина претставник био уверен у праведност побуда које су руководиле српски народ да отпочне борбу.

По њиховом доласку у Остружницу скупштина је наставила рад и поздравила прекид преговора и продужење борбе. Донесена је одлука о успостављању судова у земљи, о образовању војске од 25.000 људи за напад на Београд и о зајму од 50.000 гроша који би се закључно код земунских Срба за набавку барута и других ратних потреба.

После девет дана рада, трећег маја, закључена је Остружничка скупштина. Старешине су отишле сваки у свој крај да спремају војску за напад на Београд.



низовати власт нове српске државе која се почињала стварати. Сем тога, требало је обезбедити и снабдевање устаничке војске оружјем и другим ратним потребама. То су били разлози који су изнискивали договор народних претставника. На дневном реду било је и питање аустријске интервенције. Наиме, на тражење београдских Турака, Аустрија је чинила кораке у циљу обустављања даљих устаничких акција.

Карађорђев писар Јанићије Ђурић упутио је позиве старешинама и осталим народним правцима за учешће на скупштини у Остружници, где су се с војском налазиле главне војводе. У позивима је јављено о чему ће скупштина решавати. Нахиски правци позивани су да поведу „по два или три добра и поштена човека“, пошто ће се извршити и избор судија, Успостављање судова и избор судија, који ће судити „по правди“ пошто у Србији није било никаквог писаног закона, значило је крупан корак у организовању народне власти у ослобођеној земљи.

Отварајући Остружничку скупштину, Карађорђе је посланицима саопштио да је аустријски генерал Бенеји, командант јужне аустријске границе са седиштем у Петроварадину, тражио да се у Земуну одржи састанак између устаничких и турских претставника како би дошло до помирења. Скупштина је утврдила девет тачака својих захтева. Ако се они усвоје на тим преговорима, онда може доћи до обустављања борбе. Први захтев био је да се дахите истрепају из Београда и Београдског пашалука. Било је јасно да дахите неће прихватити овај захтев, па су устаници унапред знали да ће се преговори завршити без резултата. За делегате који ће отпутовати на преговоре скупштина је изабрала најистакнутије људе устанка: Карађорђа, Јанка Катића, Младена Милоновића, проту Матеју, Нена-

решина Турци нису примили равнодушно. Један од њих добацио је показујући на Карађорђа:

— Је ли то Црни Ђорђе? Карађорђе му је одговорио: — Којекуде, баш сам Турцима црн, а ником другом; а јошт ћу им црњи бити ако жив Ђорђе буде.

Карађорђе, прота Матеја и Јанко Катић добили су столице да седну, док су остали делегати стали иза њих. Пљакчић је био иза Карађорђа и живо мотрио на Турке. Преговори су почели питањем генерала Бенеја зашто се Ср-

ваљивао да се измире. Разговор је прешао у препирку из које је избијало устаничко узбуђење и несавладљива мржња према Турцима. Кад год Срби помену злочине, разне зулуме и пљачку, Турци знајући за своја недела, скрећу разговор на нешто друго. Они мање говоре него српски делегати.

Док су се водили ови разговори у башти главне команде у Земуну, спретни Аним Дољанац, из Остружнице, кришом је прешао Саву и прикрао се Топчидеру а да га нико није приметио. Негде о-

ваљивао да се измире. Разговор је прешао у препирку из које је избијало устаничко узбуђење и несавладљива мржња према Турцима. Кад год Срби помену злочине, разне зулуме и пљачку, Турци знајући за своја недела, скрећу разговор на нешто друго. Они мање говоре него српски делегати.

## УПРКОС ТАЛАСИМА

Светионик Едистон подигнут је у веома бурном пределу мора, на највишој из групе опасних клисура, удаљених око четрнаест миља од енглеске обале. Налазећи се у пределу где владају сталне буре и велики таласи, Едистон је имао бурну историју. Први пут почео је да се подиже 1696 до 1698. Ондашњи градитељи више су пазили да подигну неко утврђење које би служило као светионик, јер је требало да издржи силне и сталне олује које ту бесне. У плану за изградњу било је све предвиђено, али и поред тога светионик није могао да издржи ударе таласа. Подножје светионика ишчезло је 1703 године у бури оркана, који је владао више дана. С подножјем је ишчезао у дубинама мора и градитељ светионика Вингенду.

Три године после те катастрофе наишао је туца, на повратку у домовину, енглески ратни брод „Виншелс“, али је он ишчезао у бурама. Одмах после те несреће, на истом месту почело је грађење светионика, који је довршен 1709 године. Готово десет година овај други светионик борио се с таласима, али је пао као жртва пожара који је избио 1755 године. Ускоро после тога инжењер Смитон почео је да подиже светионик од камена и гвожђа, који је постао узор за све сличне грађевине. После 122 године примењено је да је и том циљу, који се дизао 23 метра изнад површине мора, подржано подножје. Да би се избегла катастрофа, цео светионик је растављен, па су делови пренесени на једно заклоњено место и поново састављени, одакле и сад осветљава пут поморцима. Неко време није се мислило на подизање новог светионика на његовом старом месту, али је потреба то изнискивала, па је 1882 саграђен нови, кудикама чвршћи светионик него што су били његови претходници. Уствари, он означава праву победу човека над бесом природе. Овај светионик саграђен је сав од челика.



# ОД АМЕБЕ ДО ЧОВЕКА

1. СУНЦЕ (SUN) and ЗЕМЉА (EARTH)

2. УСИЈАНО ЈЕЗГРО (HOT NUCLEUS) and ТВРДА КОРА (SOLID CRUST)

3. АМЕБЕ (AMEBE) and ПИХТИЈАСТА БИОЛОШКА МАСА (PICTYJASTA BIOLOGICAL MASS)

4. ПОЛИПИ (POLYPI) and МОРСКЕ ЗВЕЗДЕ (SEA STARS)

5. РИБА (FISH)

6. СЕЛКАНТ (SELCANT)

7. ПРОТРИТОН (PROTRITON)

8. ДИМЕТРОДОН (DIMETRODON)

9. БРОНТОСАУРУС (BRONTOSAURUS)

10. МАМУТ (MAMUT)

11. ЧОВЕК МАЈМУН (HUMAN MONKEY)

А огађа се у романима да главна личност локаткад, у дну фијоке каквог старог ормана, пронађе скријене породичне документе у којима открива „тајну“ свога рођења. Слично откриће недавно је узбудило читаво човечанство. Реч је о пронађеним примерцима риба званих селектант, које, према најновијим научним објашњењима, претстављају најдаљег претка живих бића на земљи. Ово откриће уствари је последња карика у ланцу прошлости човечанства. Она сведочи о томе како је постао човек.

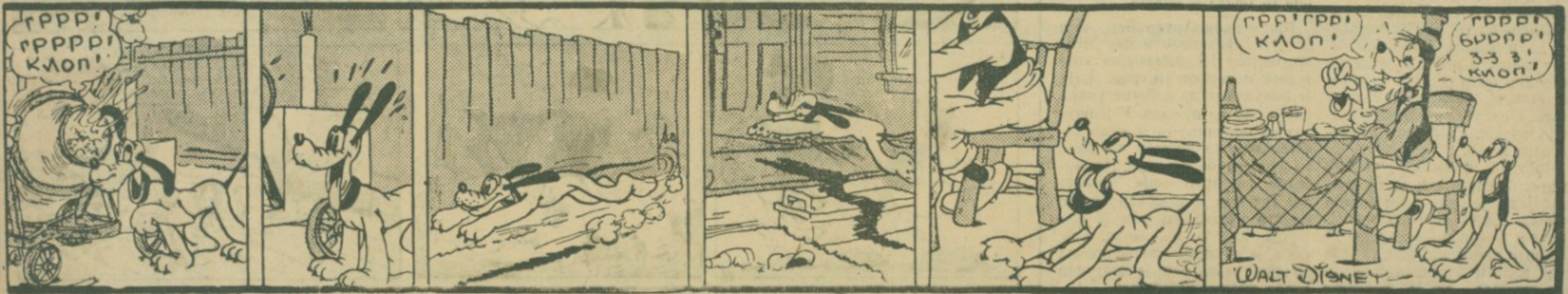
Слично откриће узбудило је човечанство и 1938 године, кад је у државни музеј у Капу унесен примерак рибе зване латимерија, коју су научници сматрали за најстарији примерак ове врсте. Према њиховом мишљењу, риба латимерија ишчезла је из мора пре 60 милиона година. Истовремено, ово је потстакло научнике да наставе трагање за најдаљим човековим претком. У научном речнику латимерија је добила место између риба какве смо ми навикли да гледамо и оних других, давно ишчезлих, званих диплодокус.

Научници су, с тим у вези, направили и неколико цртежа

који објашњавају еволуцију живота на земљи (те цртеже доносимо горе). Одмах се уочије каког старог ормана, пронађе скријене породичне документе у којима открива „тајну“ свога рођења. Слично откриће недавно је узбудило читаво човечанство. Реч је о пронађеним примерцима риба званих селектант, које, према најновијим научним објашњењима, претстављају најдаљег претка живих бића на земљи. Ово откриће уствари је последња карика у ланцу прошлости човечанства. Она сведочи о томе како је постао човек.

У науци је остала тајна која је риба прва изишла на суво. Није се тачно знало да ли је она имала делове налик на ноге, можда нешто слично рукама, крила или што друго. Јер, посматрајући данашње рибе, наметала се претпоставка да су и њихови најдаљи претци морали имати слична обележја. У томе и јесте значај најновијег открића рибе селектант. Наиме, код ње постоји читав „ланац“ коштаног делова, који наговештавају касније удове мајмуна, а затим човека.

Тако је открићем селектанта, изгледа, најзад објашњено да је, према већ ранијим претпоставкама и неким утврђеним чињеницама, риба доиста човечанског предака.



# ЛОШ ЂАК, ЛОШ ВОЈНИК, АЛИ ДАРОВИТ КЊИЖЕВНИК



ској. — одговорио је наредник поносно. — Погледајте како коњи под њима лепо и уједна чено касају.

Коњаници су заиста јахали беспрекорно, а коњи под њима били су сврстани као под конач. Изненада, једном од регрута испала је нога из узетнице и он је полетео коњу преко главе. Неколико тренутака одржао се на коњу, грчевито му се држећи за гриву, а затим се, уз туп тресак, нашао на земљи.

Од узорне војничке дисциплине и реда није остало ни трага. Регрути су се грохотом смејали, а несрећни коњаник једва се дигао са земље и храљући повео свог коња према штали.

— Е, ово вам је баш прави коњаник! — узвикнуо је официр, који и поред свих напора није могао да се уздржи од смеха. — Ко је он?

Суморан и постиден, наредник је одговорио: — То је регрут Силас Томкин Камбербек. Он се увек вађе на земљи. Није ни налик на остале.

Наредник је презирао Камбербека, али су регрути волели свог незграпног и неспретног друга, мада су се често шалили на његов рачун. Он је с добродушним осмехом поклоњено њихове шале, а сваке вечери причао им је дуге, занимљиве приче или је место њих писао писма њиховим родитељима и остављеним драга нама. За узврат, они су се старали да његова војничка опрема буде увек у реду.

— Чије су ово зарфале кориче од сабље? — зармео је једног дана дежурни официр.

— Молим вас, господине, да ли су јако зарфале? — чуо се из строја тањак глас.

— Страховито, — бесно је одвратио официр.

— Онда мора да су моје, — рече тужно Камбербек и иступи из реда.

Око неспретног војника почеле су да се испредају приче. Он, додуше, није умео да се држи на коњу и његова опрема била је увек у неред, али се зато одликовао способностима какве се у оно време нису могле наћи код обичног војника енглеске војске. Једном га је, на пример, дежурни официр затекао како чита неку латинску књигу, а другом приликом неспретни и бојажљиви Камбербек исправно је свог капетана кад је овај погрешно цитирао једну Еврипидову реченицу.

— Ко је он? Одакле је дошао? Зашто се добровољно пријавио у војску кад за војнички позив нема нимало склоности? — питали су се његови другови и официри. Неки су веровали да је он то учинио због несрећне љубави, док су други били убеђени да се склонио у војску да би замео траг и избегао казну за неки злочин.

Једног дана, кад се Камбербек налазио са својим друговима у оближњем селу, зауставио га је неки млађи поручник из једне друге јединице и запитао га како се зове.

— Редов Камбербек, господине, — одговорио је он.

— Мене ти не можеш да превариш, — рекао му је официр. — Ја знам ко си и буди сигуран да ћу те пријавити.

После извесног времена, кад је већ свима било јасно да од Камбербека никад неће постати војник, капетан га је преместио на рад у болницу, где су му дали да негује болеснике од великих богиња. Једног јутра у болницу је дошао капетан с неким човеком у цивилној одели. Кад су ушли у собу у којој је Камбербек вредно рибао патос, странац га је погледао, а затим се обратио капетану:

— То је он, мој млађи брат. Пао је на испиту који је био услов за добијање стипендије на универзитету у Кембриџу. После тог испита нестало је нешто. Недавно је неко јавио универзитетским властима да се налази у вашој јединици.

— Прекини посао, Камбербеце! Отпуштен си из војске, — рекао је на то капетан.

То по подне напустио је одбегли студент своју касарну. Није имао успеха у војсци, као што га није имао ни у школи.

А ипак, да је остао у војсци и посветио се војничком позиву, он можда никад не би написао „Кубла-кана“ и „Кристалну белу“, нити би енглеску књижевност обогатио својим дивним преводима Шилерових драма „Пиколомини“ и „Валенштајнова смрт“. Јер, неспретни регрут Камбербек био је уствари Семјуел Тејлор Колриџ, који је доцније постао један од оснивача и истовремено најдаровитији претставник романтизма у енглеској књижевности и један од највећих књижевних критичара.

## ВЕРОВАЊА

### ПРВИ ФАРОВИ НА ЛОКОМОТИВАМА

Прве локомотиве и железничке композиције нису и мале осветљења. Тек 1830 године локомотиве су добиле прве „фарове“. Ти „фарови“ уствари су били мали



теретни вагони без оградe и с металним дном, на којима је била запаљена ватра и које је локомотива гурала испред себе.

### ЧЕТВОРОГОДИШЊИ УМЕТНИК

Бечки композитор Лео Фал (1873—1925) научно је да свира на виолини још у својој трећој години. Кад је имао четири године он је већ био професионални виолиниста и свирао је у једном бечком оркестру.

### МЕСТО НАГРАДЕ — КАЗНА

У Хубеу, у Анаму, налази се пагода-споменик која је била подигнута у част је дног сиромашног рибара који је постао мандарин, јер је нашао изгубљену лобању неког давно преминулог цара. Међутим, због тога што је својим рукама обичног човека додирнуо нађену „светињу“, рибара су, и то истог дана кад су га пронашли за мандарина, осудили на смрт. На месту где је рибар-мандарин погубљен сазидаана је касније пагода.

### ФРИЗУРА У ОБЛИКУ КАПА

У племену Кимпоко, у Африци, сви домороци чељају косу на исти начин.



Њихове фризури претстављају верну копију окупних морнарских капа. На

тим капама-фризурама не недостају чак ни дугачке украсне пантљике.

### „КУЛА ГЛУПОСТИ“

У близини морске обале крај Елдора, у Енглеској, на врху једног брега и данас стоји камена кула коју је пре једног и по века сазидао неки трговац и бродовласник да би с ње могао да посматра повратак својих бродова из прекоморских земаља. Али, он је превидео једну једноставну ствар: да један други брег потпуно заклања видик и да се због тога с врха његове куле море уопште не може сагледати. Његову никад неупотребљену осматрачницу народ је назвао „кула глупости“.

### НЕОБИЧНЕ СТАЈЕ ЗА КОЗЕ

Од свих домаћих животиња, у афричком племену Макарере највише има коза. Њихове козе не проводе ноћ у тору или у дворном



штру, већ на врху куластих кровова на колибама. Због тога се уз сваку колибу налазе насловене бар једне лествице да би козе лакше могле да „оду на спавање“.

### МЕДЕНО ИМЕ

У Дос Анђелосу, у Калифорнији, живи једна девојка која се зове Хони Би. Преведено на наш језик, њено име гласило би — Медена Пчела.

### КАД ЈЕ АУТОМОБИЛИЗАМ БИО ЈОШ У ПОВОЈУ...

У америчкој савезној држави Канзасу постојао је некад закон по коме је сваки шофер био обавезан да на недељу дана унапред пријави пролазак свог аутомобила кроз извесан крај како би месне власти имале довољно времена да обавесте становништво „да се не плаши кад поред њихових кућа буду прошла кола која сама иду“.

Године 1793 Француска је објавила рат Великој Британији. Полако и без журбе острв око краљевство припремало се за одбрану.

У Ридингу, на вежбалишту једне од најславнијих коњичких регименти, један стари наредник усрдно се трудио да своје нове регруте научи вештини јахања.

— Како напредују новајлије? — зашитао га је један капетан који је био дошао да надгледа обуку регрута.

— Кроз два-три месеца они ће се већ борити у Францу-

## ДУЖИ И КРАЊИ „ТРЕН ОКА“

У записима једног ловца може се наћи и ово: „Био сам на трагу ласице. Спazio сам је кад је улетела у шупљину једног стабла, десетак метара над земљом.

Док сам нишанио, она је стајала мирно у отвору и посматрала ме. У тренутку кад је зрно полетело према њој, нестала је. Погодно сам је! — помислих. Али, само неколико секунди доцније ласица је опет била на истом месту и гледала у мене. Поново сам опалио и она је, као громом погођена, ишчезла. Пошто сам са истим успехом утрошио десетак метака, прошла ме је воља да је даље ловим. Помислио сам да је та животињца



била у стању да спази зрно у лету и да га избегне... Ловачка прича? Тешко је одговорити на то, али је утврђено да поједине животиње имају савршен рефлекс и да изванредно брзо реагују на спољне утицаје, много брже него човек. Оне, уствари, имају потпуно друкчији појам о времену него људи.

Модерна физика учи да је време релативно; да не протиче једнако брзо свим живим бићима. Да би се то боље разумело, потребно је знати да оно што човек назива „тrenoм ока“ износи један осамнаести део секунде. То је најкраћи

временски размак који људи својим чулима могу да запазе. Општи су показали да „трен ока“ код пужа траје једну четвртину секунде, а код морског пса тридесети део секунде.

Кад човек и пуж посматрају исте покрете, они ће се пужу учинити четири и по пута бржи него човеку. То је разумљиво, јер је пужев „трен ока“ четири и по пута дужи него човечији. Напротив, морском псу сви покрети изгледају спорнији него човеку. Оно што би њему изгледало брзо, то човек не би уопште могао јасно да види. Тако морски пас — под претпоставком да је то изводљиво — не би уопште могао да гледа наше филмове, јер се на платну за један секунд промени осамнаест слика, које се у човечјем оку повежу у покрет, док би их ова морска неман видела појединачно. За морског пса требало би правити филмове код којих се слике смењују брзином од тридесет у секунди. Овакве филмове, опет, човек не би могао да прати.

Сматра се да међу животиње с најбољим рефлексом, чији „трен ока“ најкраће траје, спадају и морски гавранови. Славни истраживач поларних предела Пири записао је да је ту птицу немогућно погодити из пушке, чак ни онда кад је удаљена од човека свега тридесет метара, јер у оном тренутку кад зрно полети на њу — она га опази и зарони.

Природњак Артур Бен, који је дуго проучавао живот птица, описао је драматичан крај једног поларног гњураца, који је покушавао да избегне унакрсну ватру из пушака. У једном залуви опколило га је осам ловаца, који су пуцали на њега из непосредне близини. Но, ниједно га зрно није погођало. Тек кад је испалењено више од сто метака, гњурац је био мртав, али не од метка, већ, како је доцније утврђено, од срчаног удара који је наступио услед јаког забуђења.

## РТ ЈАКОВА

риче о Индији и њеним богатствима, које су ширили Арабљани још пре открића Новог Света, почале су жељу Европљана да крену у ту „чаробну земљу“. Али, више него ико, тим причама били су занети Португалци, који су највише долазили у додир са Арабљанима и тежили да пронађу пут у Индију. Да би то постигли, требало је да оплове око Африке. Путујући, они су испитали неке пределе западне афричке обале. Упознајући дотад непознате крајеве, они су им надали и имена, како је тада био обичај. Једнога дана они су наишли на ушће неке реке у коме су видели огромне количине ракова, па су рт који се налазио испред тога ушћа назвали Сапо dos Camaraos, што значи — рт ракова. Енглези су од тога направили Сапе Camerooons, те су то име унели у своје тадање поморске карте. По томе је доцније цео један крај на западној обали Африке добио име Камерун.

Неки путници који су доцније боравили у тим пределима забележили су да сваке три године велике количине ракова долазе до ушћа камерунских река Дијамбе и Вури. То сељење траје по неколико дана. Рачици имају ружичасту боју. Чим се они појаве, урођеници одмах остављају све послове у кући и на имању, па јуре према реци, по којој заплове чамцима и корпама лове ракове у великим количинама. Ти ракови су за њих права посланица. Пошто их свеже не могу све појести, суше их према ватри, па доцније продају. Неколико дана пошто су се појавили, ракови нагло ишчезавају.

Камерун је иначе област у Екваторијалној Африци, која захвата предео између морске обале и језера Чада. У њему, поред осталог, успевају кафа, какао, банане, памук, кукуруз, пиринч итд.

Comic strip titled 'Волт Дизни: ДУШКО ДУГОУШКО' featuring Bugs Bunny and Daffy Duck. The panels show Daffy Duck trying to catch Bugs Bunny, who is outsmarting him with various tricks and puns. The dialogue is in Serbian/Croatian.

# ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТНОСТИ?

Овде ћемо вам дати кратку биографију једног нашег великог научника-филолога.

Родно се 6 јула 1838 године у Вараждину, а умро 5 августа 1923 у Бечу. Основну школу и три разреда гимназије завршио је у Вараждину, а 1856 гимназију у Загребу. У Бечу је студирао класичну филологију. Године 1860 постао је суплент гимназије у Загребу, а годину дана доцније стални учитељ. Био је професор гимназије од 1860 до 1870 године, кад је отпуштен из државне службе због тога што је протествовао због једне антинационалне демонстрације. Пред крај свог службовања у гимназији предавао је српскохрватски и старословенски; иначе је предавао класичне језике. Био је секретар Матиче илирске, затим секретар Земалског школског вјећа. Године 1863 покренуо је часопис „Књижевник“, а 1866 учествовао је у састављању статута Југословенске академије, у којој је био други секретар. Године 1871 положио је докторат у Лајпцигу. У току своје дугогодишње службе био је ванредни професор упоредне граматике на универзитету у Одеси, затим професор берлинског универзитета, где је почео да издаје свој чувени архив за славенску филологију. Потом је био професор универзитета у Петрограду, а касније професор универзитета у Бечу, где је и пензионисан.

Да ли сте се сетили о коме је реч? Ако нисте, читајте даље.

Он је у своје време био централна личност словенске филологије, човек ретког талента, огромне радиности и највећих и најтежњих веза са свима славистима. Његов Архив у 37 великих књига садржи безброј његових чланака, оцена, приказа и најразличитијих прилога. Његова издања старих текстова иду у хиљаде штампаних страница. Био је члан многих светских и свих словенских академија.

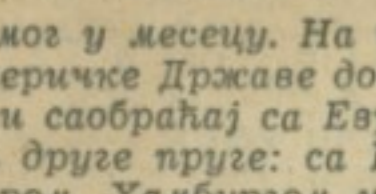
Ако се ни сад нисте сетили о коме је реч, дајемо вам одговор.

(Др Ватрослав Јагић)



## ЦРНА КУГЛА, ЦРВЕНА ЗВЕЗДА И РЕП ЛАСТАВИЦЕ

На почетку 19 века почела се живље развијати поморска веза између Америке и Европе. После 1816 године Сједињене Америчке Државе основале су редовну поморску пругу између Њујорка и Ливерпула, на којој су бродови полазили сваког првог и шеснаестог у месецу. Та пруга названа је — црна кугла. Доцније је основана и друга пруга, названа — црвена звезда. На тој пруги саобраћали су бродови који су полазили сваког двадесет првог у месецу. Реп ластавице је такође назив пруге, на којој је брод полазио сваког осмог у месецу. На тај начин Сједињене Америчке Државе добиле су редован недељни саобраћај са Европом. Убрзо су уређене и друге пруге: са Глазговом, Лондоном, Амстердамом, Хамбургом и лукама у Средоземном Мору.



## ПЕЦАРОШ

Пецарош је једна врста рибе која живи на дну мора; обично где има повисоке траве у којој се притаји и чека плен. Ова риба живи у свим европским морима, а највише је има у Средоземном Мору, па, разуме се, и у Јадранском. Пецарош може достићи дужину до једног метра, а некад и више. Има велику главу, али су му отвори шкрга веома мали. Пљосната глава заузима три четвртине тела. Уста су му велика и широка. У њима се налазе оштри зуби. На глави, изнад самих уста, налази се један штаполук израштаја на чијем се врху налази делић меснате материје. Пецарош као скамењен лежи на дну, у трави, и чека плен. За то време вршак израштаја њиха се и мали рибе. Пецароша рибе тешко опазе, јер је обично покривен муљем. За онај израштај оне мисле да је неки мастан задогај, па појуре да за проугају, али се у истом часу отворе уста пецароша и жртва је за трен ока у његовом желуцу. Пецарош све једе. Толико је прождрљив да чак и онда када је уловљен у мрежу с другима рибама он их напада и прожедира. Младунци пецароша не живе на дну, него на површини мора и нимало не личе на одрасле. Месо пецароша веома је укусно.

## НЕОБИЧАН СИГНАЛИЗАТОР

Звук се у води преноси 4,2 пута брже него у ваздуху, па се то у поморству искористило за такозвано поморско сигнализирање. За то служе нарочити апарати, који су снабдевени бродови који плове пре делма где често владају магле. Али, још пре тих модерних апарата рибари Цеола знали су да се звук преноси брже кроз воду. Зато, кад су два рибара толико удаљени један од другог да не чују међусобно глас, онда се они служе једним својим нарочитим апаратом. То је глинене суд који један рибар потопи у воду и удара штапићем толико пута колико одговара угвореном знаку. Његов друг прима те сигнале на тај начин што прислони уво на дно свог чапца и слуша звуке.

# ДА ЛИ ЗНАТЕ?

## ЈЕДНА БАКТЕРИЈА — ПРОУЗРОКОВАЧ ВИШЕ БОЛЕСТИ

Два лекара са универзитета у Лос Анђелосу, посладе дужег истраживања дошли су до закључка да многе болести код свиња, пацова, оваца и говеда, па чак и менингитис код људи, потичу из истог извора. Прозроковач свих тих болести је једна бактерија из групе пастеруела, која је распрострањена по целом свету. Доцнијим испитивањем утврђено је да постоје два типа у тој групи, али је један од њих тако редак да само други долази у питање. То практично значи, кажу ови лекари, да ће лечење бити знатно олакшано, јер ако, рецимо, пеницилин лежи једну од тих болести, онда би се исти лек могао применити и код свих осталих.

## ЗБОГ СВЕ ВЕЋЕ БРЗИНЕ АВИОНА

На последњем међународном састанку аеронаутичких стручњака решавано је о једном проблему који је настао као последица сувишне велике брзине авиона. На пример, авион прелети растојање од Сингапура до Бангкока за 6 часова, а извештај о његовом поласку путује 1 час и 12 минута. То је било у реду. Али, више није у реду откако су ушли у употребу млазни авиони „Комет“, који то растојање прелазе за свега 90 минута. Сад се све чешиће догађа да извештаји о поласку стижу после авиона, па ће ускоро бити неопходно да аеродроми добију радио-аутоматске телепринтере.

## РАДОВИ СТАРИХ РИМЉАНА

Често се говори о грађевинским радовима старих Римљана, чији се остаци и данас налазе по свим земљама до којих су они некад били дошли. У ствари, ниједан од тих грађевина нису подигли сами римски грађани. Све су то за њих радили други — робови. Слободан грађанин могао је бити: државник, свештеник, адвокат, трговац на велико и мало (и учитељи су се сматрали трговцима), занатлија или пољопривредник. Све те физичке радове обављали су робови, поред неких интелектуалних. Јавни робови употребљавани су за јавне радове, гашење пожара, одржавање чистоће у граду и

слично. Они су, дакле, подигли све оне многобројне друмове, водове и остале велике грађевине.

## ВРАТА ОД ГУМЕ

У једној британској фабрици аутомобила израђена су двокрилна врата од гуме. Ово су врата прва своје врсте на свету. Висока су три и по а широка три метра. Преминуће оних врата састоји се у томе што неко возило које иде из једне фабричке просторије у другу само их отвара гурањем, а она се после проласка возила сама затварају.

## СМУЧКЕ ОД АЛУМИНИЈУМА

У Француској се већ израђују алуминијумске смучке. Оне су начињене од три слоја дуралуминијума и по изгледу се ничим не разликују од обичних. Међутим, оне су много јаче, мање се деформишу на влази и топлоти и не морају се много одржавати. Цена алуминијумских смучки засад је још висока, јер је израђен само мали број примерака, али се произвођачи надају да ће оне ускоро и по цени моћи са успехом да конкуришу дрвеним.

## РИБЕ НИСУ НЕМЕ

Народно веровање да су рибе немне није тачно. Готово све оне испуштају гласове, само су они тако слаби да наше уво није у стању да их чује. Тако бар кажу неки зоолози. Ово је недавно хтео да утврди и директор зоолошког врта у Берлину. Он је начинио нарочити, веома осетљиви микрофон и помоћу њега ослушкивао рибе у акваријуму. Кад је једном у акваријуму бацно салату, из микрофона су се чули гласови који су, како он каже, личили на певање.

## ЗАШТИТА ОД МАГЛЕ

Прве недеље децембра 1952 године у Лондону је владала страховита магла, која је утицала на повећање броја обољења органа за дисање. Смртних случајева од запаљења плућа и бронхитиса било је тога трипут више него обично. Лекари су препоручивали да се тих дана носе на лицу нарочите маске од газе. Ово су искористиле неке мајке куће, па су одмах пустиле у продају специјалне материјале у боји, чије је заштитно дејство било готово незнатно.

## АМЕБА

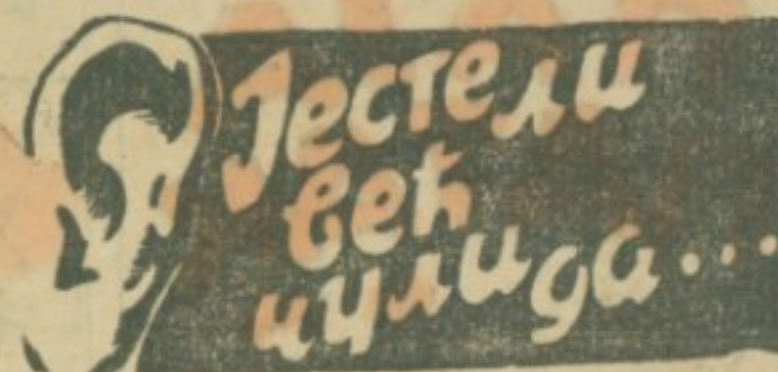
Амеба (од грчке речи амбонбос што значи променљива) је најпростије саграђена једноћелична праживотиња. То су микроскопски мале големине живе супстанце, које имају једно или више хеличних једараца. Облик тела стално им се мења. Крећу се помоћу несталних изданака Храпу (обично алге и бактерије) узимају ма којим делом тела. Амебе се множе простом деобом. Оне су претежно становници слатких вода, док мањи број врста живи у морима или влажној земљи. Када се осуши вода, амеба се зачури и живи у чаури све док поново не сиђе у воду. Зачури у амебу могу да преносе ветрови или животини. Неке амебе живе као паразити у дебелом цреву човека.

## НАЈМАЊИ И НАЈСКУПЉИ ЧАСОВНИК

Француз Даржије, из Сен Волтра, начинио је мајушан ручни сат који ће радити две године без навијања. Он има батерију и трансформатор и неопходно је прешизан. Конструктору је најтеже било начинити електрични генератор, који није већи од зрна кукуруза. Колико су и остали делови сићушни види се из тога што би било потребно сто милиона батерија каква је његова да би се упалила сијалица од 100 вати. Овај часовник стаје око 100.000 фунти стерлинга.

## АВИОН С НАЈВЕЋОМ НОСИВОШЋУ

Амерички авион ХС-99 недавно је тукао рекорд у тежини твара пренесеног на велику даљину. Он је од Тексаса до Франкфурта на Мајни пренео 27.300 килограма ратног материјала. То је истовремено и највећи авион. Распон његових крила износи 70, а дужина трупа 55,7 метара. Он има шест мотора од 3.500 коњских снага, лети брзином од 480 километара на час, а његов радијус дејства износи 13.500 километара. Авион је за годину дана пренео око 7 милиона килограма робе.



... птица бубукулус ибис, једна врста чапље, служи афричким урођеницима уместо чобана. Неколико ових птица у стању је да чува читаво крдо волова.



Док волови пасу, птица мирно стоје на њиховим леђима. Али, ако волови покушају да се удаље с пасишта, оне их стану ударати својим оштрим љуновима.

...на Новом Зеланду живи птица ки, која припада фамилији папагаја. Ки се не плаши људи и кад човек случајно наиђе на јато ових птица оне полазе за њим и прати га по неколико километара.

...дванаест звезда јата која се налазе на еквиполици позната су још од најстаријих времена под заједничким именом „Животињски круг“

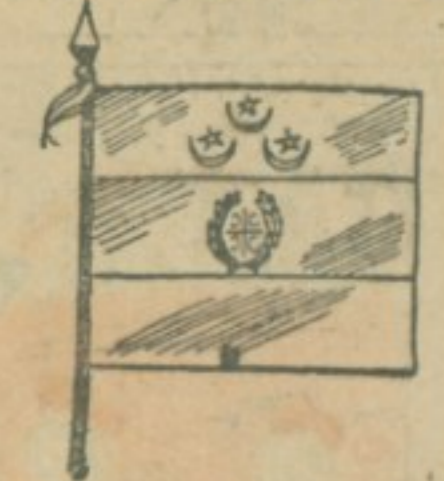


или „Зодијак“. Једнаест од тих јата носе животињска имена, а само једно име предмета. То јато — изузетак зове се „Теразије“.

... ирски јелен који је изумро још у Средњем веку, имао је рогеве с распном од четири и по метра.

...за време Римљана Земун је био станица једне дунавске флоте. Земун се тада називао Таурунум.

...прва српска трговачка застава појавила се на бродовима који су пловили Дунавом, и то 1835 године. Застава је била црвено-жута-плава. На црвеном пољу и-мала је три звезде и три полумесеца, јер је у то време Србија



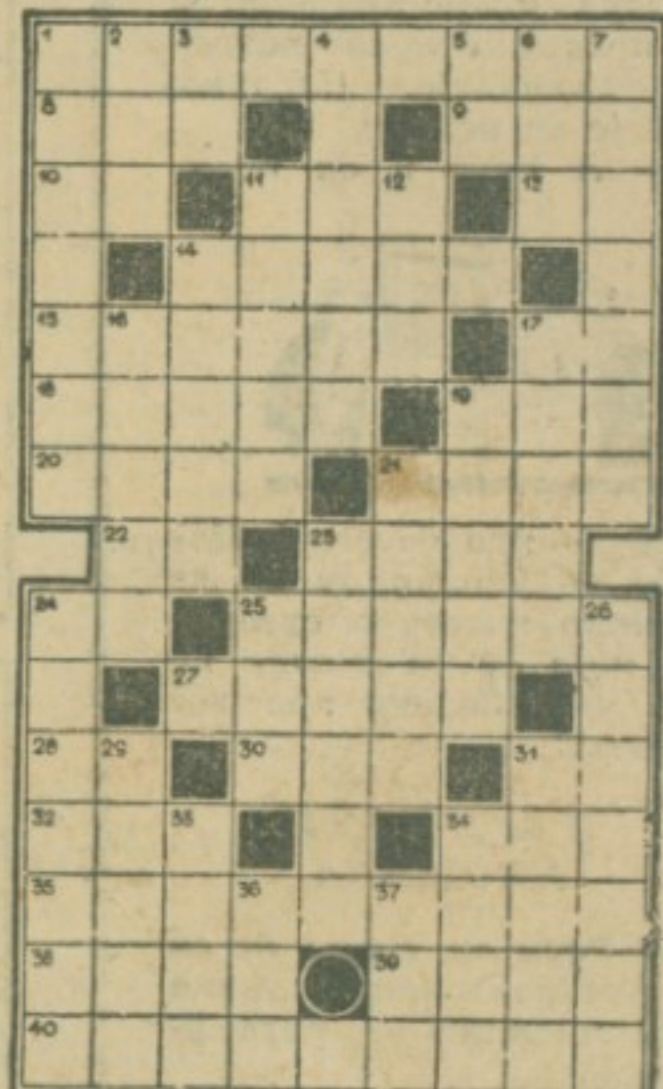
била турска вазална држава и употреба заставе морала је бити одобрена нарочитим ферманом. На средњим заставама, на жутом пољу, налазио се грб Србије овицан хростовим лишћем.

...истраживачи поларних крајева служе се искључиво дрвеним виљушцима и кашикама, јер је дрво слаб спроводник топлоте. Металне кашике и виљушке лепиле би се за коњу на великим хладноћама.



Водоравно: 1) наш савремени књижевник; 8) јужно воће; 9) дело америчког књижевника Хермана Мелвила; 10) слово латинице; 11) статуа; 12) врста песме; 14) младун; 15) доњи свет по грчкој митологији; 17) лична заменица; 18) учесник у сињској витешкој игри; 19) турска титула; 20) површина; 21) збир; 22) лична заменица; 23) град и пристаниште у Јапану; 24) инцирјали нашег песника; 25) конопља; 27) угао; 28) ознака за киловат-час; 30) место у Далмацији; 31) слово латинице; 32) изузетак; 34) наш рудник; 35) унети разноликост; 38) пркос; 39) место у Срему; 40) правац у књижевности.

Усправно: 1) тром, непокретан; 2) римски војсковођа који је претрпео пораз у Теубуршкој Шуми; 3) злато (франц.); 4) градитељ; 5) слово грчке азбуке; 6) назив; 7) мост; 11) казан; 12) два комада; 14) шаргарепа; 15) муслиманско мушко име; 17) основа; 19) врста пите; 21) област у Африци; 23) река у Словенији; 24) велики енглески драматичар; 25) наш савремени сликар; 26) један континент; 29) истинито; 31) мања текућа вода; 33) енглески савремени књижевник; 34) индонезанско острво; 36) упитна заменица; 37) мочвара.



## РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Тара; 5) гарави; 7) Зола; 8) ага; 10) стапа; 12) он; 13) синто; 15) ик; 17) номад; 19) Рас; 21) Лева; 23) индиго; 24) агар; 25) Ака; 27) тигар; 29) ал; 30) Амој; 32) ка; 34) влани; 36) ало; 38) Аден; 39) ананас; 41) емпр.

Усправно: 1) талас; 2) Арапин; 3) Ра; 4) Ава; 5) Гот; 6) иго; 7) зефир; 9) анода; 11) атоли; 14) омега; 16) Хаити; 18) Анока; 20) снага; 23) драма; 24) Атика; 26) Албин; 28) романи; 31) Јадар; 33) ала; 36) дес; 37) оне; 40) ам.

# ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ



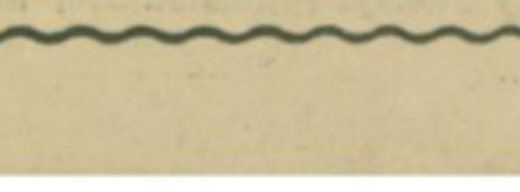
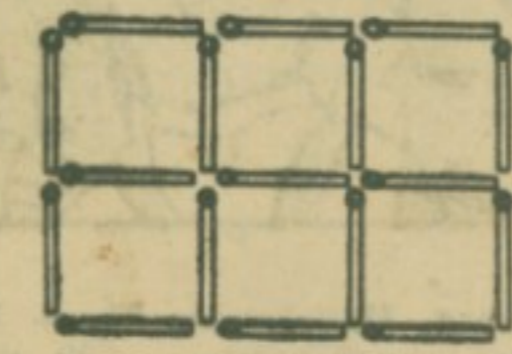
42	44	63	3	24	58	38	16	80
52	13	36	22	11	79	43	49	33
71	15	41	48	26	2	30	77	35
64	75	59	32	18	55	42	50	20
54	1	37	21	61	14	8	39	5
10	28	19	69	72	31	45	52	27
46	51	76	74	65	4	23	66	17
34	6	56	25	40	62	67	70	47
60	68	29	78	7	73	81	57	9

## ЗА ЧЕТИРИ МИНУТА

У овом квадрату прецртајте оловком бројеве, али по реду: један, два, три, четири итд. до 81. Кад почнете погледајте на сат, а тако исто и кад прецртате последњи број, 81, да бисте знали за које сте време свршили прецртавање. Успели

ли сте ако то постигнете за четири минута.

Ово може да буде и забавна игра ако има више деце. Сваки нека изради по један овакав квадрат са истим распоредом бројева, па сви у исто време нека почну с брисањем. Ко први избрише, победио је.





**Који је одговор шачан**

Италија је: главно лице у Шекспировој трагедији долина у Алпима надимак грчке богиње име реке

Прабода Чандродаја је: познати алхемичар митско чудовиште књижевно дело азиска река

Лорха је: биљка из Аустралије јунакиња средњовековног романа врста лађе део бомбардера

**ОДГОВОР:**

Италија је митолошки надимак грчке богиње Афродите, који је добила по граду Италију на острву Кипру, где је имала храм и гај.

Прабода Чандродаја је позната индиска драма из средине 11 века. Ово дело је цењено због своје садржине (завере и сплетке на владарском двору због ћердана званог ративали), због идеје (равање Месеца, то јест победа истинске науке над лажном), песничке дикције итд.

Лорха је врста кинеског обалског брода, тако названог по истоименој португалској насеобини у близини Хонгконга.



**Ква-Ква!** УРЕЂУЈЕ ПОПОВИЋ

**ПОСЛЕДЊИ ЗУБИ**

— Влајо, реци ми који се зуби добијају последњи? — пита учитељ.

— Па, ја мислим вештачки!

**КО БИ ТО ЗНАО**

Пера Ждера пријавио се за полагање првог разреда гимназије. Наравно, пао је на испиту.

— А како и да положим, — правда се он Поповићу. — Закупили па ме једнако питају о ствари које су се десиле ко зна кад, далеко пре мог рођења!

**И ЈЕДНИНА И МНОЖИНА**

— Реци ми, Влајо, да ли је реч панталоне једнина или множина — пита учитељ?

Влајо мисли, мисли, па не најпосле несигурно рећи:

— Па, како да кажем... горе је једнина, а доле множина!

**ПУСТОЛОВИНЕ МАЛОГА ЦОНИЈА**

БРОД СТАРОГ КАПЕТАНА ТОМА ТРАУТА, МОРСКА ЛАСТАВИЦА, ПЛОВИО ЈЕ ЗА АМЕРИКУ... ПЕРЕД ТОМОВИХ ПРИЈАТЕЉА МАЛОГ ЦОНИЈА И КИНЕЗА ШАНГ-ЛИНА НА БРОДУ СЕ НАЛАЗИЛО МНОГО МОРНАРА ПОКУПЉЕНИХ ПО РАЗНИМ ЛУКАМА ДАЛЕКОГ ИСТОКА.

